

Ostromirův evangeliář, str. 127. lícni. URL: http://expositions.nlr.ru/ex_manus/Ostromir_Gospel/index.php.

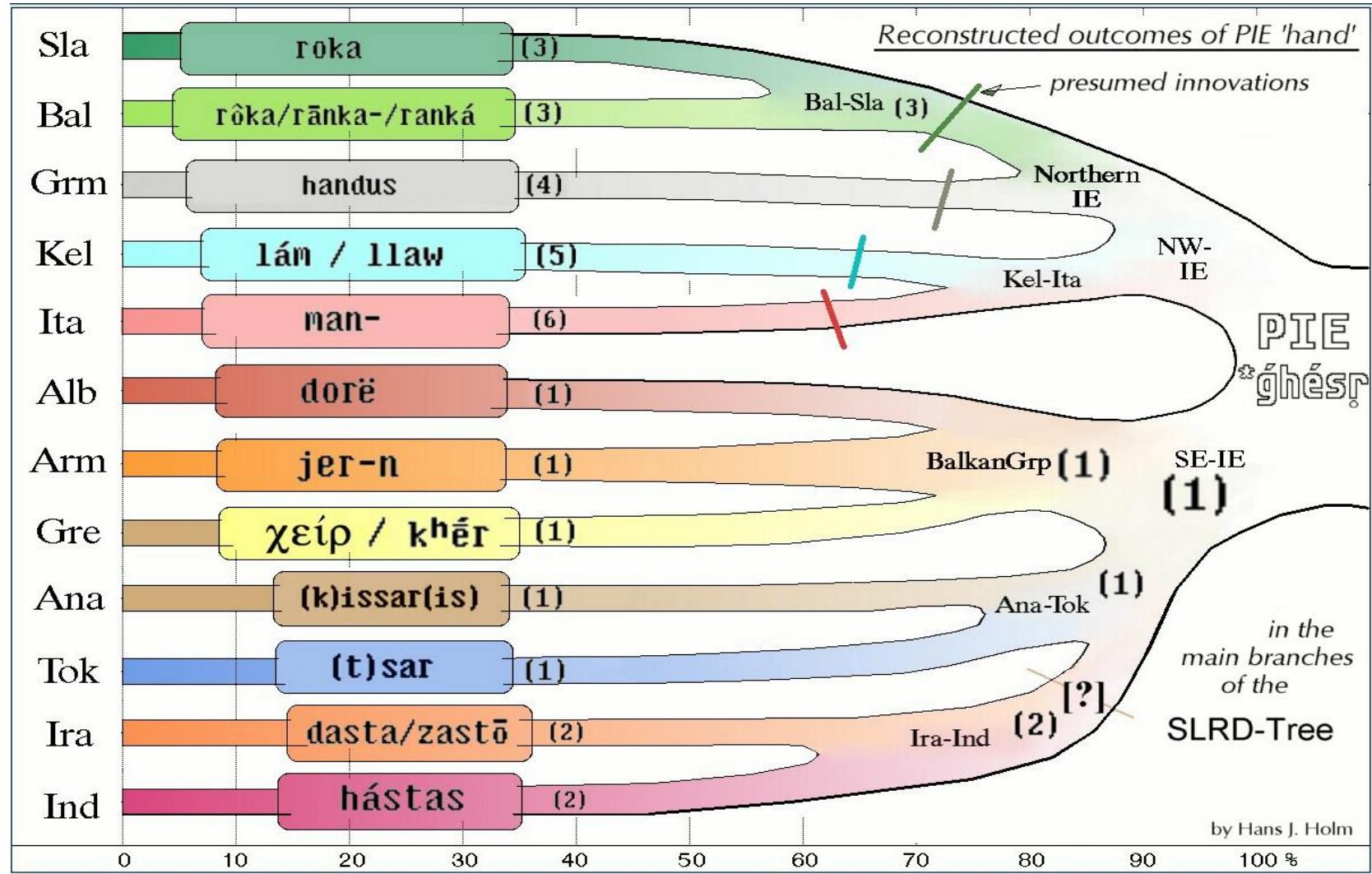
РУССКИЙ АЗЪКЪ

Ruština a čeština jako jazyky slovanské

ЧЕШСКИЙ АЗЪКЪ

Základní listina kapituly litoměřické z r. 1057 obsahuje český přípisek z počátku 13. století. URL: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/vzdelavani-a-souvislosti/historie-knihy/nejstarsi-ceske-vety>

Rekonstrukce praindoevropského jazyka, kořen 'ruk(a)'.

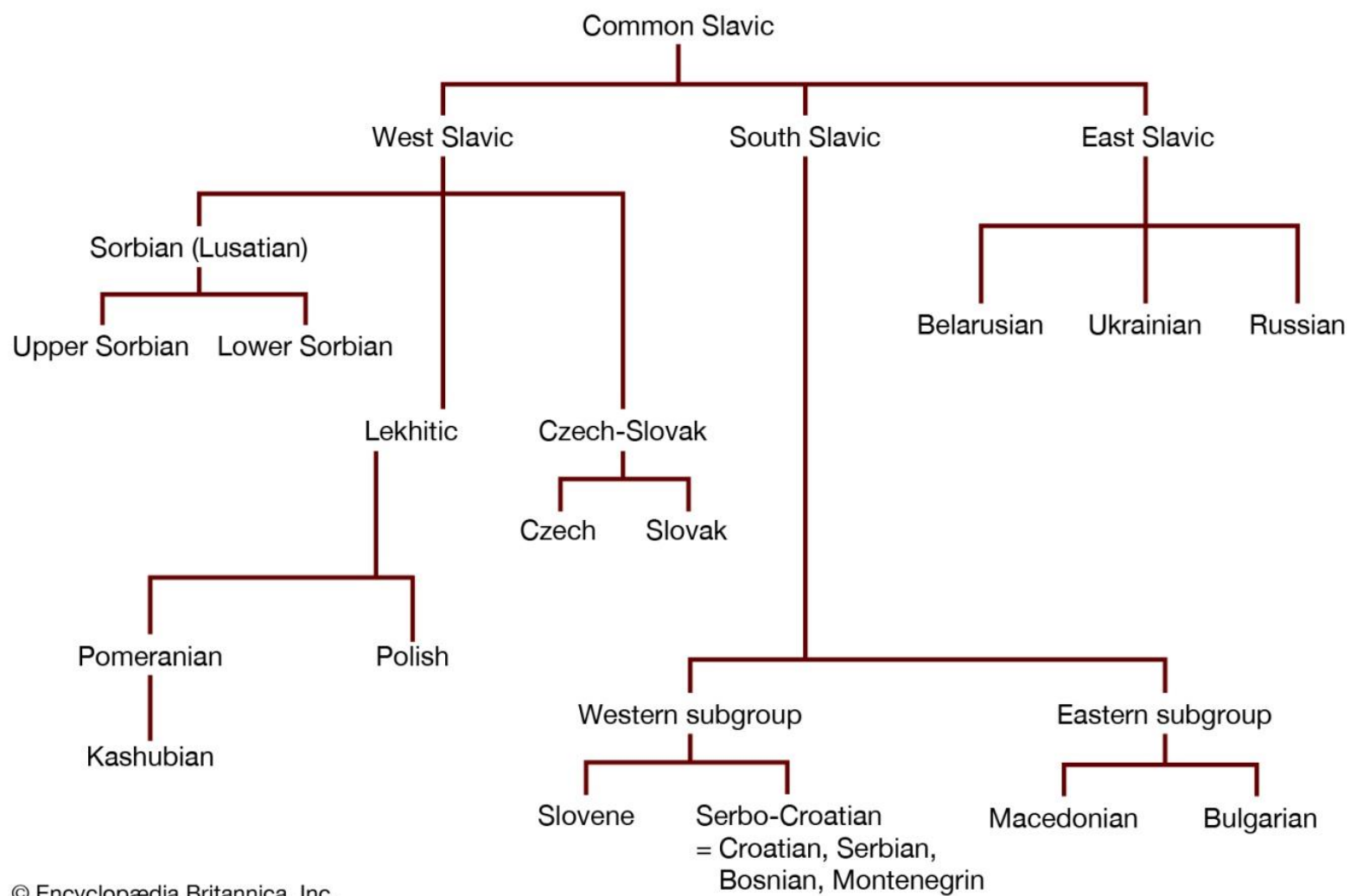
URL: <http://www.hjholm.de/Holm%20IE%20SLRD%20tree%20'hand'.jpg>.

Slovanské jazyky jsou skupina příbuzných jazyků (geneticky spjatých), užívaných primárně v areálu střední a východní Evropy a sekundárně v severní Asii, např. ruština jako dorozumívací jazyk v zemích bývalého SSSR a v Mongolsku (Karlíková, Skalka, Večerka 2017, online).

Slovanské jazyky na lingvistické mapě světa.

URL: <https://www.britannica.com/topic/Slavic-languages>

© Encyclopædia Britannica, Inc.

Tradiční a nejpoužívanější klasifikací slovanských jazyků je **trichotomická klasifikace**, která uplatňuje **diachronně typologické hledisko** (Blažek 2017, online).

Trichotomická klasifikace slovanských jazyků.
 URL: <https://www.britannica.com/topic/Slavic-languages>

© Encyclopædia Britannica, Inc.

EAST SLAVIC	WEST SLAVIC	SOUTH SLAVIC
Russian	Polish	Serbo-Croatian
Ukrainian	Kashubian	Slovene
Belarusian	Czech	Bulgarian
	Slovak	Macedonian
	Sorbian	

Stripes indicate areas where bilingualism is common.

Sv. Cyril (Konstantin) a Metoděj, URL: <https://www.irozhlas.cz/node/5940159>.

„...na Velkou Moravu přinesli Konstantin a Metoděj r. 863 staroslověnštinu jako **jazyk liturgický** a **nástroj nejstaršího slovanského písemnictví vůbec.**“ (Večerka 2014, 10)

- Cyril a Metoděj (kreslený film): <https://www.youtube.com/watch?v=9NPkwutR5H4>

Radziwillský letopis 15. st., r. 6406 (898) Ob ugrach,
 URL: <http://radzivilovskaya-letopis.ru/index.php?id=33#sel>

Hlaholská a cyrilská abeceda

Bulharská hlaholice	Charvátská hlaholice	Číselná hodnota	Cyrilice	Číselná hodnota	Hlásková hodnota	Bulharská hlaholice	Charvátská hlaholice	Číselná hodnota	Cyrilice	Číselná hodnota	Hlásková hodnota
Ɱ	Ɱ	1	А	1	a	Ɱ	Ɱ	600	Х	600	ch
Ɱ	Ɱ	2	Б	-	b	Ɱ	Ɱ	700	Ω	800	o (omega)
Ɱ	Ɱ	3	В	2	v	Ɱ	Ɱ	800	Ψ	-	(t) št
Ɱ	Ɱ	4	Г	3	g	Ɱ	Ɱ	900	Ц	900	c
Ɱ	Ɱ	5	Δ	4	d	Ɱ	Ɱ	1000	Ч	90	č
Ɱ	Ɱ	6	Є	5	e	Ɱ	Ɱ		Ш		š
Ɱ	Ɱ	7	Ж	-	ž	Ɱ	Ɱ, I		Ъ		ъ
Ɱ	Ɱ	8	Ѕ, З	6	dz	Ɱ	Ɱ, I		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		y
Ɱ	Ɱ	9	З, З	7	z	Ɱ	Ɱ, I		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		b
Ɱ	Ɱ	10	(I), I, ĭ	10	i	Ɱ	Ɱ, I		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		ě
Ɱ	Ɱ	20	H, (H)	8	i	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		ju
Ɱ	Ɱ	30	Ĥ	-	đ (g')	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		ja
Ɱ	Ɱ	40	K	20	k	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		je
Ɱ	Ɱ	50	Λ	30	l	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		e
Ɱ	Ɱ	60	M	40	m	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		ρ
Ɱ	Ɱ	70	N	50	n	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		e, jē
Ɱ	Ɱ	80	O	70	o	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		jρ
Ɱ	Ɱ	90	П	80	p	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		
Ɱ	Ɱ	100	Р	100	r	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ		
Ɱ	Ɱ	200	С	200	s	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ	60	řec. x
Ɱ	Ɱ	300	T	300	t	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ	700	řec. ps
Ɱ	Ɱ	400	oy, ѡ	400	u	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ	9	f (řec. th)
Ɱ	Ɱ	500	Ф, Ф	500	f	Ɱ	Ɱ		Ѡ, ѡ, Ѣ, ѣ	400	řec. y

STAROSLOVĚŇŠTINA СТАРОСЛАВЯНСКИЙ ЯЗЫК

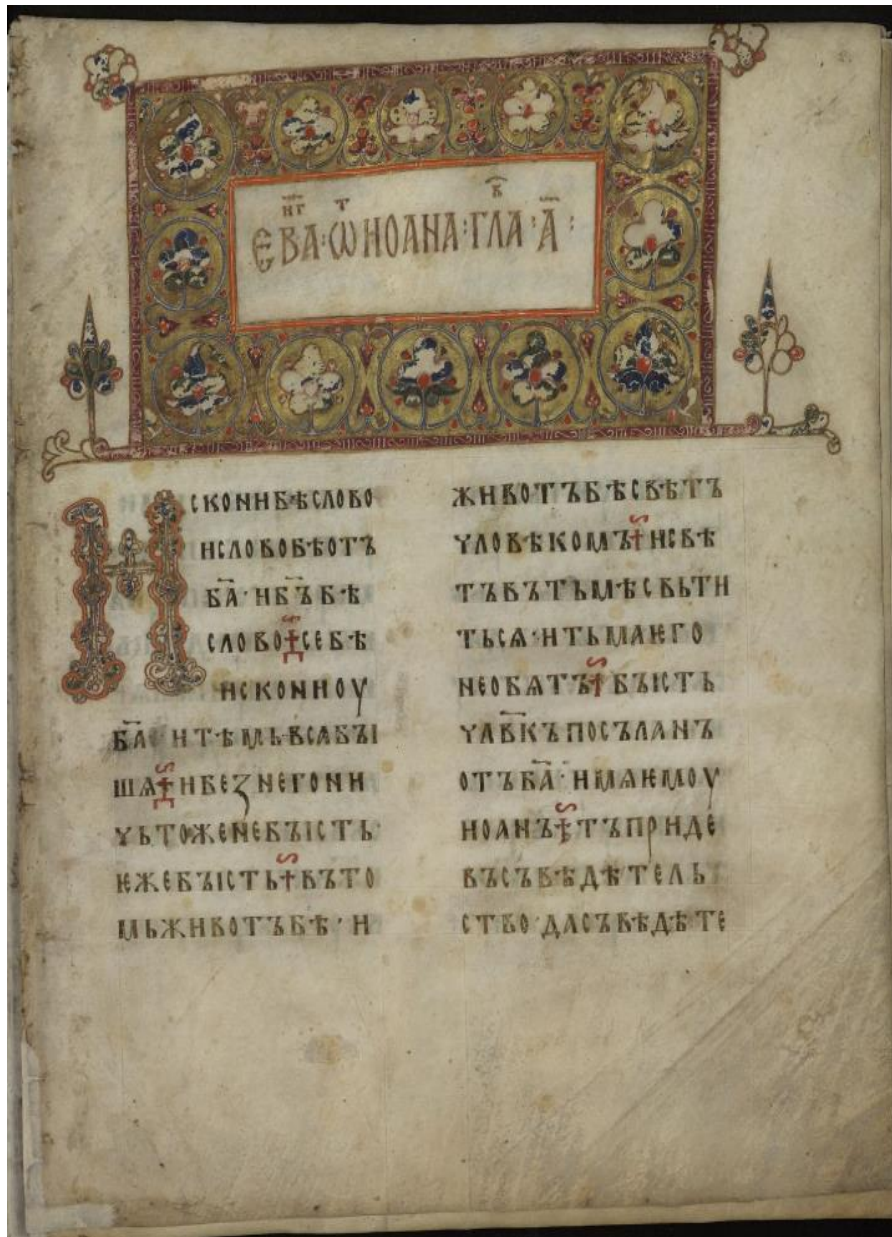
V současné češtině standardní označení pro **nejstarší slovanský jazyk** dochovaný v textech z 10. a 11. stol., který **měl status odpovídající dnes jazyku spisovnému**. (Hansack, Večerka 2017, online)

Старославянский язык.

Чтение текста

Čteme staroslověnské texty. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hOYibhbQONU>.
(spustit v čase 0:22)

Ostromirův evangeliář (1056-1057). URL:

http://expositions.nlr.ru/ex_manus/Ostromir_Gospel/index.php

Novgorodský žaltář (988-1030).

(Зализняк, Янин 2001, 12)

присъли ми гривну а давидъ ти ми не
вѣдалъ велитъ възати у вежъникъ
пришли мне гривну, **ведь** Давид-то мне
(еѣ) не дал, велитъ взять у вежников

Новгородская берестяная грамота №664 (1160-1180 гг.)

Jak zněla stará ruština? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Yc9JiEsQ54Q&t>

Stará ruština byla jazykem východoslovanských národů / kmenů **Kyjevské Rusi** (od poloviny 9. st. do poloviny 12. st.) a ruských zemí a knížectví ve 12.-14. st.; jedná se o společný jazyk pro současnou ruštinu, ukrajinštinu a běloruštinu.

(Крысько 2018, online)

Jak vznikl termín *Rus* (Русь):

- normanská teorie: fin. *ruotsi* 'Švédsko'
- indoárijská teorie: kořen *rukša-/ru(s)sa* znamená 'světlo, světlý', tím pádem *Rus* = *bílá, světlá strana*
- slovanská teorie: kořen *rud-/rus-* znamená 'červený, zrzavý', slovo *Rus* pochází z názvu řeky *Ros* (Рось) – pravého přítoku řeky Dněpr.

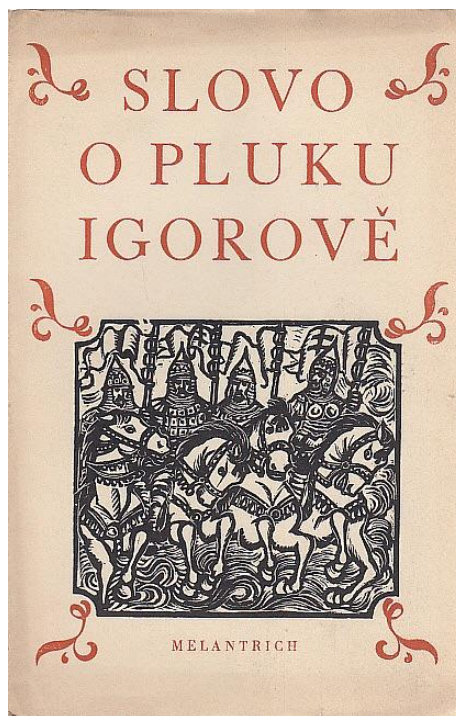
Diglosie v Kyjevské Rusi

Církevní slovanština
(церковнославянский язык)

Liturgické texty (evangeliáře, mineje, sborníky).

Stará ruština (древнерусский язык,
бытовой древнерусский язык)

Listiny (gramoty), kroniky (letopisy),
zákony, stará ruská literatura (např. *Slovo o pluku Igorově* z 12. st., cestopisy, např. *Putování tverského kupce Afanasije Nikitina za tři moře* z 15. st.).

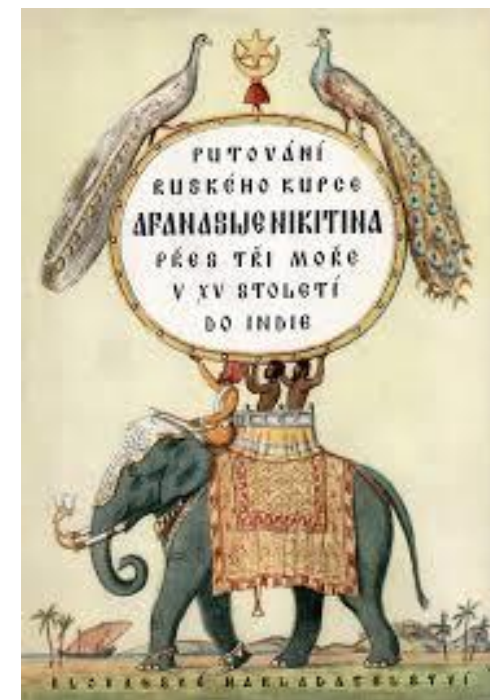

ЛѢТОПИСЬ НЕСТОРОВА.
NESTORŮV
LETOPIS RUSKÝ.

PŘELOŽIL
KAREL JAROMÍR ERBEN.

NÁKLADEM MUSEA KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO.

V PRAZE.
V KOMISI KNĚŽKOPETVÍ FRANT. ŘIVSÁČE
1867.

psáti Hledej

dal i proradil i před židy velmi hadil . Musit' se to všechno státi , což Buoh kázal o mně	psáti	; ale běda bude člověku tomu , kto se v tu proradu uvázal , lépe by bylo jemu ,
adcěti zástupov andělských této noci . Musit' se to všechno státi , což Buoh kázal o mně	psáti	. V tu dobu , ježto Ježúš mezi nimi svázán stojěše , takto k těm zástupóm mluv
protož já , predikátorového zákona nedůstojný duchovní , jal sem se po to díelo , počen	psáti	o počátku našeho spasenie . Najprvé o narození Marie , Matky buožíe , i o všec
ni a Ducha svatého apostolóm sesláni . A to sem umyslil s pomoci Ducha svatého pořád	psáti	, aby u buducích časiach bohobojní křestěné na těchto knihách čtúc , v Jesu Ch
, buoha chválili , jeho milěj matcě čest i chválu vzdávajic , za toho , jest to kázal český	psáti	, buoha prosili a s ním se všickni buohu dostali věky věkóm . Amen . Život sva
v Nazaretě , kromě jedny knihy jsú , ješto slovú O dětinstvě našeho Spasitele , těch sem	psáti	nechtěl , neb sú o nich svatí mistři nic nepsali ani potvrdili . Ješto Ježíš zostal s
Našeho zákona přestupník jest . Tehdy Spasitel se k zemi skloniv , počě prstem na zemi	psáti	. Kaké jest to bylo psanie , o tom staří mistři pravie , ež ktož na to písmo hléda
řě a kosti jsú . O jiných také jejie/[emendováno z: giegie] strastných utrpenich dlúho bylo by	psáti	. Podlé toho jakž jejie vlastnieho bratra hospodyní , paní Anna , často jest řekla
ebesóm se navrátí . To také mistr Elianandus piše , ež svatý Jan , když chtěl svaté čtenie	psáti	, kázal všem buohu se modléc postiti , aby mu buoh dal důstojně psáti , a vlášč
chtěl svaté čtenie psáti , kázal všem buohu se modléc postiti , aby mu buoh dal důstojně	psáti	, a vlášče za to hospodina sám prosil , aby tu v tom pokojíku , ješto jest miesto
psáti , a vlášče za to hospodina sám prosil , aby tu v tom pokojíku , ješto jest miesto měl	psáti	, ižádny vietr ani dešč ani rosa ani která povětrícě jemu překázala . A to , jakož
š , bud' to tak proto , jež ty pravíš . To také slovo pokorně svatý Řehoř na svých listiech	psáti	počal , vzývajě se sluha všech buožich slúh . A ten obyčej držie všickni papeži
řík , kaký pláč ot nábožných křest'anóv/[emendováno z: krzieftyanow] , žalostivo jest o tom i	psáti	. A když jeho tak nesiechu , kteříž slepí , nemocní nebo belhavi jeho svatého tě
eli řekl : Byl člověk poslán od boha , jemužto jmě Johannes bieše . A to řek , navrátíl se	psáti	o synu božiem a řka : Bieše světlost pravá , v němžto se dáva rozuměti , jež sv.
ý otec duchovní ? Milý učenníku Timotee , svého mistra milostníku , ktoř juž bude více	psáti	listy s mořě nebo s země , tiežě se a radujě se tvému zdraví , z rozličných zemí
ieše s svým milým otcem duchovním k němužto spěšně přiběhnieše inžt' více nebude	psáti	svú svatú rukú a řka tobě svmu muoi . Timotee přemilý anit' inžt' více pošle .

doc [Pasionál muzejní (Juhnův)]; 3. třetina 14. století; neznámý; Česko; Praha; Knihovna Národního muzea; III D 44; 14; PasMuz; PasMuzA; próza; [ediční poznámka](#); Svobodová, Andrea – Stluka, Martin
folio 24

Vokabulář webový, URL: <https://vokabular.ujc.cas.cz/default.aspx>.

Hlavní vývojová stádia č.

pračeština (cca. r. 1000 – 1150)

stará čeština (cca. r. 1150 – 1500)

střední čeština (cca. r. 1500 – 1775)

nová čeština (cca. r. 1775 – dosud)

Vývojové etapy č.

↗*pračeština*

↗*raná stará čeština*

↗*čeština 14. stol.*

↗*čeština doby husitské*

↗*humanistická čeština*

↗*barokní čeština*

↗*obrozenská čeština*

↗*poobrozenská čeština 19. stol.*

↗*čeština 1. pol. 20. stol.*

↗*čeština 2. pol. 20. stol.*

ОРФОГРАФИЯ

ЛЕКСИКА

ГРАММАТИКА

СИНТАКСИС

Пřehrát (k)

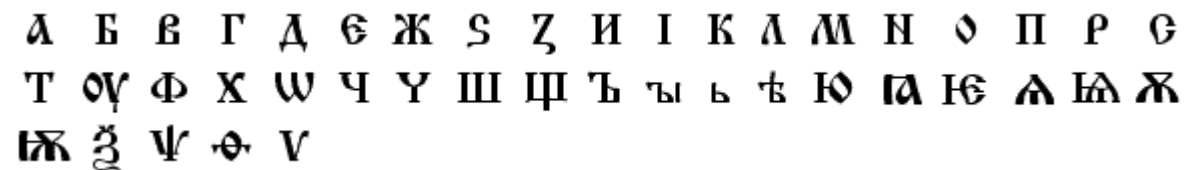

Abeceda současné ruštiny.
URL: Obrázky Google.

Abeceda současné češtiny.
URL: Obrázky Google.

Cyrilice.
URL: Obrázky Google.

Rozhovor s V. Merunkou, autorem mezislovanského jazyka.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=72pEEijmVyk>.

Je mezislovanštině rozumět? Rozhovor s prof. Nečunajevovou (Estonsko).
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yLwSIU3LIpo&t>.

Co je mezislovanština? URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=whLyHzXImul>.

Literatura

- BLAŽEK, V. Klasifikace slovanských jazyků. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. URL: https://www.czechency.org/slovník/KLASIFIKACE_SLOVANSKÝCH_JAZYKŮ.
- HOLM, H. J. URL: <http://www.hjholm.de/>.
- KARLÍKOVÁ, H., SKALKA *possible Homeland of the Indo-European Languages And their Migrations after the extended Separation Level Recovery Method (Separation Level Recovery under Two Distributions, SLR2D)*. A, B., VEČERKA, R. Slovanské jazyky. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2017. URL: https://www.czechency.org/slovník/SLOVANSKÉ_JAZYKY.
- KOSEK, P. Periodizace vývoje češtiny. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2017. URL: https://www.czechency.org/slovník/PERIODIZACE_VÝVOJE_ČEŠTINY.
- VEČERKA, R. Otázka lokalizace Velké Moravy. In: *Velká Morava a velkomoravská staroslověnština*. M. Vepřek (ed.). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. s. 10-22.
- VEČERKA, R. *Staroslověnština v kontextu slovanských jazyků*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci; Praha: Nakladatelství Euroslavica, 2006. 273 s. ISBN 80-244-0889-9 (Univerzita Palackého v Olomouci), 80-85494-71-X (Nakladatelství Euroslavica).
- ZUBOV, A. (ed.) *Dějiny Ruska 20. století – díl I*. Vydání první. Praha: Argo, 2014. 949 s. ISBN 978-80-257-0921-4.
- ЗАЛИЗНЯК, А. А., ЯНИН, В. Л. Новгородский кодекс первой четверти XI в. – древнейшая книга Руси. In: *Вопросы языкознания*. 2001 (5), с. 3-25.
- КРЫСЬКО, В. Б. Древнерусский язык. In: *Большая российская энциклопедия*. Электронная версия (2018). URL: <https://bigenc.ru/linguistics/text/2631460>.